

Dějepis

Vzdělávací předmět **Dějepis** přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečností, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámeček každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství

Časové vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět **Dějepis** se realizuje ve všech ročnících 2. stupně ZŠ v této hodinové dotaci - viz kapitola 4. Učební plán.

Organizační vymezení vyučovacího předmětu

Vyučování předmětu probíhá v učebně nebo v počítačové učebně, také mimo školu (např. v muzeu, knihovně, přírodě, atd.). Během školního roku může být zařazována řada projektů.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí:

Kompetence k učení

Žáci

- jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímavé, a v čem by v budoucnu mohli uspět
- vyhledávají a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívají v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- se seznamují a učí se používat obecné termíny, znaky a symboly, hledají souvislost, aplikují poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vyvíjejí komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- si upevňují preventivní chování - učitel pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií

Učitel

- motivuje žáky pro celoživotní učení

Kompetence k řešení problémů

Žáci

- si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých
- poznávají a ovlivňují svou jedinečnost
- se učí poznávat správnost svého řešení při zdolávání problémů, ověřují si postupy při řešení obdobných situací, sledují vlastní pokrok
- si obhajují vlastní rozhodnutí a jsou schopni nést za něj zodpovědnost

Učitel

- pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům
- učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi, využívají různých zdrojů

Kompetence komunikativní

Žáci

ŠVP ZV: „Důvěra a odpovědnost“

- si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech
- se seznamují s různými typy textů, záznamů, obrazových materiálů, rozumí běžně používaným gestům, zvukům a jiným informačním prostředkům, reagují na ně a využívají je ve společnosti
- jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- pojmenovávají pozorované skutečnosti a zachycují je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- přirozeně vyjadřují pozitivní city ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí

Učitel

- podporuje u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému se naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, vzájemně si radí a pomáhají si

Kompetence sociální a personální

Žáci

- pracují ve skupině
- efektivně spolupracují na řešení problémů
- se učí respektovat názory druhých
- přispívají k diskusi
- se učí věcně argumentovat

Učitel

- vede žáky k oceňování svých názorů a přínosů

Kompetence občanské

Žáci

- s ohledem na věk se seznamují se zákony, které se jich přímo dotýkají

Učitel

- vede žáky k toleranci individuálních odlišností, názorů ostatních, podněcuje žáky k empatii, upozorňuje na psychické i fyzické násilí
- utváří ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům
- motivuje žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- vede žáky k respektování pravidel

Kompetence pracovní

Žáci

- jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti

ŠVP ZV: „Důvěra a odpovědnost“

Učitel

- učí žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení
- zohledňuje soudobý stav a poznání technického rozvoje

Vzdělávací oblast: **Člověk a společnost**

Předmět: **Dějepis**

Ročník: **6.**

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY Z RVP ZV A OČEKÁVANÉ DÍLČÍ VÝSTUPY Žák:	UČIVO	Kompetence digitální
<ul style="list-style-type: none"> • D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných poznatků • D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány • D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu • D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost • rozliší způsoby obživy a života v době kamenné, bronzové a železné 	PRAVĚK <ul style="list-style-type: none"> ➤ Datování v dějepise, <i>historické prameny a archeologie</i> ➤ Doba kamenná ➤ Doba bronzová ➤ Doba železná 	Žák: <ul style="list-style-type: none"> • používá k orientaci v historické realitě dostupné digitální technologie, portály s dějepisnými materiály a dostupné online dějepisné kanály • volí pro vyhledávání historického digitálního zdroje vhodné digitální technologie, výstižné klíčové slovo
<ul style="list-style-type: none"> • D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací • D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví • vyjmenuje hlavní rysy starověku (stát, písmo a vzdělání) 	STAROVĚK <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hlavní rysy starověku ➤ Kultura států starověkého východu ➤ Starověké Řecko ➤ Starověký Řím 	

<ul style="list-style-type: none">• D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury, zrod křesťanství• objasní úlohu bájí, pověstí a náboženství v životě Řeků• vysvětlí význam styků Řeků s okolním světem• D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie• porovná způsob vlády v Athénách a ve Spartě• popíše vznik římské republiky a její přerod v římské císařství• jmenuje příklady představitelů římské politiky• charakterizuje křesťanství a vymezí jeho vliv na rozvoj evropské civilizace		
---	--	--

Vzdělávací oblast: **Člověk a společnost**

Předmět: **Dějepis**

Ročník: **7.**

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY Z RVP ZV A OČEKÁVANÉ DÍLČÍ VÝSTUPY Žák:	UČIVO	Kompetence digitální
<ul style="list-style-type: none"> D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států porovná hlavní rysy franské (<i>západoevropské</i>), byzantské (<i>východoevropské</i>) a arabské (<i>islámské</i>) kultury vysvětlí pojmy katolická a pravoslavná církev D-9-4-03 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech D-9-4-04 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí vysvětlí pojem „dědičný královský titul“ vyjmenuje zásluhy Karla IV. v rámci rozvoje země a zvyšování prestiže českého státu D-9-4-05 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury objasní příčiny problémů v českých zemích i v Evropě na konci 14. století 	<p>STŘEDOVĚK</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ První středověké státy – <i>Franská říše, Byzantská říše, Arabská říše</i> ➤ Velká Morava ➤ Počátky českého státu a české knížectví v 11. - 12. století ➤ Románská kultura ➤ České království za Přemyslovců ➤ České království za Lucemburků ➤ Gotická kultura ➤ Husitství – <i>příčiny husitské revoluce, Jan Hus, program Husitů</i> ➤ Čechy po husitské revoluci – <i>Jiří z Poděbrad, české království za Jagellonců</i> ➤ Objevné plavby ➤ Městská společnost na konci středověku – <i>složení městské společnosti, odívání, život v rodině</i> ➤ Humanismus a renesance - <i>náboženská reformace</i> 	<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> používá k orientaci v historické realitě dostupné digitální technologie, portály s dějepisnými materiály a dostupné online dějepisné kanály volí pro vyhledávání historického digitálního zdroje vhodné digitální technologie, výstižné klíčové slovo

<ul style="list-style-type: none"> • D-9-5-01 vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve • popíše události spojené s osobností Jana Husa • seznámí se s programem husitů • zhodnotí osobnost Jiřího z Poděbrad a vysvětlí, jak se stavy podílely na vládě v českých zemích • D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život • popíše cesty Kolumba, da Gamy a Magalhãese • D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky • vysvětlí podstatu humanismu a renesance • popíše základní znaky renesanční architektury 		
---	--	--

Vzdělávací oblast: **Člověk a společnost**

Předmět: **Dějepis**

Ročník: **8.**

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY Z RVP ZV A OČEKÁVANÉ DÍLČÍ VÝSTUPY Žák:	UČIVO	Kompetence digitální
<ul style="list-style-type: none">• D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie• objasní vznik habsburské monarchie• uvede význam vlády Rudolfa II. pro náš stát• popíše stavovské povstání a pražskou defenestraci a její důsledky• D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky• zhodnotí výsledek třicetileté války z hlediska českých zemí i Evropy• stručně popíše rozvoj architektury a výtvarného umění, malířství a sochařství• D-9-5-07 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek• objasní význam osvícenství• konkretizuje absolutismus a konstituční monarchii• charakterizuje základní osvícenské reformy	NOVOVĚK <ul style="list-style-type: none">➤ Habsburkové na českém trůnu➤ Stavovské povstání a Třicetiletá válka➤ Baroko➤ Osvícenství, <i>absolutismus a konstituční monarchie</i>➤ Reformy Marie Terezie a Josefa II.➤ Vznik Spojených států amerických	Žák: <ul style="list-style-type: none">• používá k orientaci v historické realitě dostupné digitální technologie, portály s dějepisnými materiály a dostupné online dějepisné kanály• volí pro vyhledávání historického digitálního zdroje vhodné digitální technologie, výstižné klíčové slovo

<ul style="list-style-type: none"> • D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti • D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi Francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě • charakterizuje národní obrození jako jev celoevropský, jehož výsledkem je utvoření novodobých národů • D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů • popíše přínos významných osobností 19. století • pojmenuje důsledky průmyslové revoluce • charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; <i>uvede požadavky formulované ve vybraných evropských revolucích</i> • na vybraných příkladech demonstuje základní politické proudy • D-9-6-06 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií • charakterizuje příčiny a důsledky první světové války 	<p>MODERNIZACE SPOLEČNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Velká francouzská revoluce, její průběh a význam pro Francii i evropské dějiny ➤ Průmyslová revoluce, modernizace společnosti, změna sociálních struktur ➤ Národní a osvobozenecská hnutí v Evropě ➤ Postavení českých zemí v habsburské monarchii, základní rysy české politiky a její představitelé ➤ Imperialismus a kolonialismus, sjednocení Itálie a Německa a Vzestup USA ➤ První světová válka 	
---	---	--

Vzdělávací oblast: **Člověk a společnost**

Předmět: **Dějepis**

Ročník: **9.**

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY Z RVP ZV A OČEKÁVANÉ DÍLČÍ VÝSTUPY Žák:	UČIVO	Kompetence digitální
<ul style="list-style-type: none">• D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky• D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů• D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu• popíše první světovou válku a její politické, sociální a kulturní důsledky• popíše vznik Československa, jeho hospodářsko-politický vývoj, sociální a národnostní problémy• vymezí pojem kolonie• popíše druhou světovou válku a politické, mocenské a ekonomické důsledky války• D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv• D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí	MODERNÍ DOBA <ul style="list-style-type: none">➤ Evropa po I. světové válce➤ Ekonomický a politický vývoj v Evropě, totalitní systémy – <i>komunismus, fašismus, nacismus</i>➤ Druhá světová válka➤ Holocaust➤ Vývoj Československa od roku 1945 do roku 1948	Žák: <ul style="list-style-type: none">• používá k orientaci v historické realitě dostupné digitální technologie, portály s dějepisnými materiály a dostupné online dějepisné kanály• volí pro vyhledávání historického digitálního zdroje vhodné digitální technologie, výstižné klíčové slovo

<ul style="list-style-type: none"> • D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků • D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce • D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí • uvede příklady dekolonizovaných zemí, zná příčiny a vývoj tohoto procesu • vysvětlí souvislost mezi technickým a ekonomickým zaostáváním východního bloku a krizí komunistických režimů • popíše vývoj Československa od roku 1948 do roku 1989, vznik České republiky • orientuje se v současných trendech: „vědy, techniky a vzdělání jako faktoru vývoje; sportu a zábavy“ • D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa • D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu 	<p>ROZDĚLENÝ A INTEGRUJÍCÍ SE SVĚT</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi; „politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření“ ➤ Rozpad koloniálního systému ➤ Vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky ➤ Počátky evropské integrace ➤ Nové politické uspořádání Evropy a úloha USA ve světě 	
--	--	--